

F.A. Vollenbroek,
Albertlaan 5,
3080 Tervuren,
België

Tervuren, 14/11/2022

Reclame Code Commissie,
Buitenveldertselaan 106,
1081 AB Amsterdam

Namens de beweging “[Grootouders voor het Klimaat](#)” dien ik met deze brief een klacht in over de advertenties voor vliegreizen van Corendon, met name in de Volkskrant. Onze klacht betreft de advertenties voor vakantie-reizen, waarin aspirant reizigers worden aangemoedigd een weekje ‘naar de zon’ te vliegen. Nu we de gevolgen van klimaatverandering ondervinden en we als samenleving doordrongen raken van de ernst van de gevolgen, nu en in de toekomst, en de regering ons oproept om onze huizen te isoleren, de verwarming lager te zetten en te investeren in warmtepompen en elektrische auto’s, doet Corendon met deze advertenties uitschijnen dat er niets aan de hand is: *business as usual*. Ik noem een paar voorbeelden:

- In de Volkskrant van maandag 11 oktober biedt Corendon een vliegreis van vier dagen aan naar Dubai voor nog geen 600 euro.
- In de Volkskrant van 29 oktober: 8 dagen all inclusive naar Egypte voor 499 euro.
- In de Volkskrant van 9 november pakt Corendon uit met een paginagrote advertentie: ‘Naar de zon met Corendon’ (Gambia).

Dat dit soort advertenties nog kunnen worden geplaatst illustreert de trieste waarheid in de uitspraak van VN baas Guterres op de Klimaatop: ‘We are on a highway to climate hell with our foot still on the accelerator’. Deze advertenties zijn zo’n gaspedaal.

Calamiteitenfonds

In de kleine letters onderin de advertentie staat waarop de prijzen zijn gebaseerd: op een 2-persoonsbezetting en inclusief SGR-bijdrage, maar exclusief Calamiteitenfonds. Maar over de schade door klimaatverandering, waaraan een dergelijke vliegreis bijdraagt, wordt niet gesproken.

Website van Corendon

Onder het kopje [Verantwoord vakantie vieren met Corendon](#) schrijft Corendon op haar website:

‘Samen de wereld nóg mooier maken...

Als touroperator, luchtvaartmaatschappij én hotelorganisatie dragen we een grote verantwoordelijkheid voor een duurzamere vorm van vakantie vieren. Daarom nemen we verschillende maatregelen om ervoor te zorgen dat onze vakantiebestemmingen net zo mooi blijven als ze nu zijn, en we een leefbare wereld houden. **Zodat volgende generaties ook hun horizon kunnen verbreden.**’

Dit kan Corendon niet waar maken. De broeikasgas emissies van vliegtuigen kunnen immers niet door Corendon worden beïnvloed. Dit blijkt ook uit de opsomming van maatregelen die het bedrijf volgens de website neemt:

‘Bij het samenstellen van onze reizen houden we rekening met mensen, milieu, natuur en cultuur, zodat de vakantie niet alleen nu voor jou bijzonder is, maar straks ook voor de komende generaties. Of het nu gaat om vakanties waarbij je geniet van ongerepte natuur, de lokale cultuur beleeft, nieuwe mensen ontmoet of een heerlijk lokaal gerecht proeft; we zetten ons samen met onze partners in om de negatieve impact van vakanties zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, en de positieve te maximaliseren. En daarmee leveren we een belangrijke bijdrage aan de ontwikkelingen op de bestemming. Voor jou als reiziger, maar ook voor de mensen die op de vakantiebestemming wonen.’

De olifant in de kamer, de gigantische CO2 uitstoot van vliegen, wordt hier niet benoemd. Kortom, de reiziger wordt niet verteld welke milieuschade zijn reis veroorzaakt.

Op een andere [webpagina](#) van de site is wel informatie te vinden over de CO2 uitstoot:

'Zo'n 90% van de uitstoot van een vakantie wordt veroorzaakt door de vlucht. We investeren daarom in zuinigere en stillere vliegtuigen en nemen vanaf 2023 drie nieuwe Boeings 737 MAX 9 in gebruik. Daarnaast investeren we in Sustainable Aviation Fuel. Samen met andere luchtvaartmaatschappijen, luchthavens en andere partners hebben we onszelf in het actieplan Slim en Duurzaam onder andere opgelegd om als sector in 2030 niet meer uitstoot te veroorzaken dan in referentiejaar 2005, en om in 2070 een volledig CO2 neutrale luchtvaart te realiseren'.

Dit zijn echter loze beloftes omdat a) de efficiency verbeteringen van vliegtuigen te gering is om de toename van het aantal vliegbewegingen te kunnen compenseren en b) omdat de opschaling van de productie van 'Sustainable Aviation Fuels' te traag is om de luchtvaart sector op korte termijn (voor 2030) van CO2 neutrale brandstoffen te voorzien.

Parallel met PAS

Erop rekenen dat door innovatie de uitstoot op korte termijn kan worden verlaagd, is ook wat we in het stikstof dossier hebben gezien. De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) had dezelfde aanpak. Groei werd toegestaan, vergunningen werden verleend of er werd gedoogd met als argument dat in de toekomst door middel van innovatie de uitstoot van stikstof omlaag zou gaan. Van die daling van emissies kwam niets terecht en zoals bekend oordeelde de Raad van State dat de PAS niet rechtmatig was.

KLM

KLM-topvrouw Marjan Rintel laat in de Volkskrant van 28-10-2022 optekenen:

'Wat we zien is dat mensen willen vliegen. Wij maken dat mogelijk. We moeten niet minder vliegen, we moeten de geluidsoverlast en CO2-uitstoot beperken. Ze wijst volgens de krant op een plan dat KLM eerder als alternatief opperde: de aankoop van minder vervuilende vliegtuigen. Volgens Rintel moet er niet minder, maar juist méér gevlogen worden, zodat het bedrijf de nieuwe vloot kan betalen. Deze benadering is in feite dezelfde als in de PAS aanpak is gevolgd. Ook voor CO2 reductie moet dus gelden: eerst de uitstoot omlaag, door krimp of innovatie, maar aantoonbaar omlaag. Daarna kan worden bezien of groei wenselijk en mogelijk is, met als randvoorwaarde een klimaatneutrale samenleving in 2050.

De Volkskrant

Door het plaatsen van deze advertentie is de Volkskrant mede verantwoordelijk voor het gevolg, namelijk onverantwoord reisgedrag van toeristen. Wij hebben daarom de ombudsman van de Volkskrant gevraagd dergelijke Corendon advertenties niet meer te plaatsen. Zijn antwoord was dat plaatsing van dit soort advertenties niet wettelijk verboden is. Maar de ombudsman gaat over 'principiële en ethische kwesties over de inhoud of het handelen van de Volkskrant'. Dat houdt niet op bij de grenzen van de wet.

De overheid

Dat dit soort advertenties nog niet door de wet verboden zijn, is spijtig. Zo lang dat niet het geval is zou de overheid adverteerders kunnen verplichten een waarschuwing te plaatsen: 'Pas op, aankoop van dit product draagt bij aan opwarming van de aarde en heeft nadelige gevolgen voor generaties die na u komen'.

Verzoek

Namens de Grootouders voor het Klimaat verzoek ik u om reclames voor vliegreizen te verbieden dan wel aan banden te leggen. Ons verzoek zal op de website van Grootouders voor het Klimaat worden geplaatst en er zal ruimte worden gereserveerd voor uw reactie.

Hoogachtend,

Namens de Grootouders voor het Klimaat,

Frans Vollenbroek

Tel 06-51831026